

20.5.10; 54a → 55a (סיום הפרק) → [משנה 21 נפל לתוכו] 54a

1. בעל הבור ישלם קסף וישב לבגליו והמת יהיה לו: שמות פרק בא פסוק לד
2. לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם בהמה אם איש לא יחנה במשך הילב המה יעלו בהר: שמות פרק יט פסוק יג
3. על כל דבר פשע על שור על חמור על שיה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים: בא דבר שניהם אשר ירשיעו אלהים ישלם שנים לרעהו: שמות כח:
4. וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיד אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: דברים פרק כב פסוק ג
5. כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזבו לו עזב תעזבו עמו: שמות פרק כג פסוק ה
6. לא תחסם שור בדישו: דברים פרק כה פסוק ד
7. ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובגך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחמורך וכל בהמתך וגרד אשר בשעריך למען ינוח עבדך ואמתך כמוך: דברים ה'ג:
8. ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובגך ובתך ועבדך ואמתך ובהמתך וגרד אשר בשעריך: שמות פרק כ פסוק ט
9. ונתתה הפסוף בכל אשר תאונה נפשך בצקר ובצאן ובזיין ובשקר ובכל אשר תשאולך נפשך ואכלת שם לפני ה' אלהיך ושמתה אתה ובייתך: דברים פרק יד פסוק כו
10. ושמתי למורש קפד ואגמי מים וטאטאתיה במטאטא השמד נאם ידוד צבאות: ישעיהו פרק יד פסוק כג
11. טמאתה בשוליה לא זכרה אחריתה ותרד פלאים אין מנחם לה ראה ה' את עניי כי הגדיל אויב: איכה פרק א פסוק ט
12. טבעו בארץ שעריה אבד ושבד בריחיה מלכה ושריה בגוים אין תורה גם נביאיה לא מצאו חזון מה': איכה פרק ב פסוק ט
13. וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החושך: בראשית פרק א פסוק ד

- I (end of 21 משנה – continuing בור וקטן): if a בור – liable fell in to the שור חרש, שוטה וקטן:
- a Cannot mean: owned by a חש"ו, which would imply that if owned by a פקח – פטור
    - i Rather: means a שור which is deaf (etc.)
      - 1 Challenge: this implies that a capable שור is exempt!
        - (a) Answer1 (ר' ירמיה): liable, but סד"א that there's no liability for a שור (his deafness caused the fall) – קמ"ל
        - (b) Answer2 (רמב"א): implication is correct – only liable for שור or at night; but during the day, a capable animal should see where he's going (supporting ברייתא)
    - b However: if a child or slave fell in, no liability (as with all people)
- II משנה י': שור"ר and חמור are only typical examples, and all animals are included for the following:
- a falling into a בור – as per v. 1 (anything that has an owner)
  - b separation from the mountain at סיני – as per v. 2 ("אם" includes fowl)
  - c liability for double payment for theft (כפל) - as per v. 3
  - d returning if lost (השבת אבדה) - as per v. 4
  - e the obligation to help a fellow unload his animal's pack (פריקה) inferred via vv. 5, 7 from שבת (חמור)
  - f prohibition against muzzling him while he's threshing (חסימה) inferred via vv. 6-7 from שבת (שור)
  - g mixing breeds (כלאים)
    - i breeding (הרבעה)
    - ii working together (הנהגה)
  - h מלאכה – he may not do
    - i inferred from combination of v. 7 and v. 8 –
      - 1 challenge: why not read v. 7 as כלל and v. 8 as פרט → only וחמור
      - 2 answer: שור וחמור (all animals) → כלל (v. 7) is a closing כלל → anything akin to שור וחמור
        - (a) Challenge: why not read the common feature of שור וחמור more narrowly – not fowl → נבלתה מטמאה במגע ומשא
        - (b) Answer1: if so, the תורה would only need write פרט 1 (שור OR חמור) – writing both → even fowl
          - (i) Block: neither would have led to other (שור is מובהק קרב ע"ג מזבח שור) – קדושת בכור, חמור has קרב ע"ג מזבח שור
        - (c) Answer2: וכל בהמתך is an expansive word implying all
          - (i) Challenge: כל doesn't always function this way – e.g. in re: מעשר שני (v. 9 – read as וכלל and כלל)
          - (ii) Answer: כלל is רבוי; בכלל is רבוי
          - (iii) Or perhaps: כל is also a כלל; but כל in v. 7 is רבוי, as it could've said ובהמתך (w/o "כל") as in v. 8
        - (d) If so: why list בהמתך (v. 8) and שור וחמור (v. 7)?
          - (i) Each needed: שור – as a model for חסימה; חמור – model for פריקה; בהמתך – for כלאים
          1. if so: why isn't man also prohibited from working with an animal (כלאים)
          2. answer: v. 7 – only equated for מלאכת שבת
      - ii tangent: re: omission of "טוב" from "first tablets"
        - 1 tangent: significance of seeing the letter ט"ת in a dream – vv. 10-13 (and seeing a written הספד in a dream)
- III final clause of י': משנה י': birds and fowl are included in all of these as well
- a רבי: quail, pheasant and peacock are כלאים with each other, even though they breed from each other
  - b שמואל: geese/wild geese= כלאים; not due to different necks (then diff. camels would be כלאים) but because genitalia are in/out
  - c ר"ל: cross-breeding two species of the sea → מלקות; infers מניהו: מניהו (in בראשית א) from land
    - i question: leading (a cart) with a goat and fish – לוקה? Perhaps since they are in diff. domains – exempt
    - ii answer: liable; unlike planting a mixture, part in א"י, part in ח"ל (exempt) – there, liability only exists on one side (א"י)